

Talousarvioesitys 2020 ja julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020–2023
**Hallituksen budjetilla rakennetaan sosiaalisesti,
taloudellisesti ja ekologisesti kestävää Suomea**

Valtioneuvoston viestintäosasto © 17.9.2019 19.16
TIEDOTE 460/2019

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Antti Rinteen hallituksen budjettiriihipäätökset

Vuoden 2020 talousarvioesityksen ja julkisen talouden
suunnitelman 2020-2023 valmistelu

Minna Punakallio
@MinnaPunakallio

18.9.2019

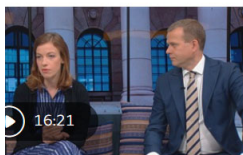

Mitä uutta budjettiriihi toi?

- Valtion menoja lisättiin 600 miljoonaa euroa vuonna 2020
- Työllisyyspaketti ja investointipaketti liikkeelle: Vähintään puolet vaadittavista työllisyystoimista on valmiina elokuun 2020 budjettiriiheen mennessä
- Tulevaisuusinvestointeihin kohdennetaan yhteensä noin 1,37 miljardin euron rahoitus. Niistä noin 750 miljoonaa euroa ajoittuu vuodelle 2020.
- Kunnallisveron ennakoitua hitaamman kertymisen aiheuttamia kuntien taloushuolia helpotetaan, kun vuodelle 2020 kaavailtu kertaluonteinen 237 miljoonan euron kiky-valtionosuuskompensaatio maksetaan jo vuonna 2019. Hallitus antaa tätä koskevan lisätalousarvioesityksen syksyllä 2019.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen korotukset toteutetaan täysimääräisinä heti vuonna 2020.
- Hallitus käynnistää työllisyyspalvelujen alueelliset kuntakokeilut. Kokeiluissa yhdistetään valtion ja kuntien resurssit sekä palvelut ja toimintamallit.

Budjettiriihessä linjattu finanssi- politiikka

- V. 2020 valtion budjettiesityksen loppusumma on 57,6 mrd. euroa
  - Valtion tulot 55,6 mrd. euroa, joten esitys on 2,0 mrd. euroa alijäämäinen
  - Budjettialijäämän arvioidaan kasvavan 4 mrd. euron tasolle 2021-2023
- Hallitusohjelman mukaiset pysyvät toimet lisäävät valtion menoja 1,1 miljardilla eurolla vuonna 2020. Määrärahalisäys nousee noin 1,4 miljardiin euroon vuoden 2023 tasolla.
  - Pysyvien menojen rahoittamiseksi luovutaan parafiinisen dieselöljyn veronalennuksesta (120 milj. euroa)
  - Verojen kiristykset kohdistuvat hyödykeverotukseen (tupakka, virvoitusjuomat, liikennepolttoaineet) ja muuhun tuloverotukseen (asuntolainojen korkovähennyksen poistaminen, kotitalousvähennyksen pienentäminen ja solidaarisuusveron voimassaolon jatkaminen)
- Ansiotuloverotusta kevennetään 200 milj. eurolla
- Tulevaisuusinvestointeihin kohdennetaan noin 1,37 miljardin euron rahoitus. Niistä noin 750 miljoonaa euroa ajoittuu vuodelle 2020. Kertaluonteiset investointimenot rahoitetaan pääosin valtion omaisuustuloilla.

Li Andersson ja Petteri Orpo ottivat yhteen budjettiriihen tuloksista: "Te ette tee käytännössä mitään tavoitteiden saavuttamiseksi!"

09:21

KOTIMAA

BUDJETTIRIIHI

Lisää palkkatukea, kalliimpaa tupakkaa ja bensaa
- Hallitus julkaisi ensimmäisen budjettinsa: katso,
mihin valtio käyttää rahaa ensi vuonna

Pistä muistiin!

Työllisyystoimien valmistelu-prosessi

- Hallitus saa tammikuussa 2020 iltakoulussa arvion kolmikantaisten työryhmien työn etenemisestä
- Työllisyyden edistämisen ministeriryhmä tuottaa hallitukselle ensi kevään kehysriiheen mennessä väliarvion budjettiriihessä päätettyjen työllisyystoimenpiteiden toteutumisesta sekä toimien arvioidusta vaikutuksesta työllisyyskehitykseen.
- Hallitus linjaa kevään kehysriihessä syksyyn 2020 budjettiriiheen valmisteltavien toimien suuntaviivat.
- Työministerin johdolla asetetaan tutkijaryhmä selvittämään työllisyyttä ja työllisyysasteen nousua edistäviä keinoja. Ryhmältä toivotaan ehdotuksia kevään kehysriiheen mennessä.

Olli Kärkkäinen @OlliKarkkainen · 20t

Jos etsitte tarkempia tietoja hallituksen työllisyystoimista, niitä löytyy budjettitiedotteen liitteestä. Mitään suuria yllätyksiä sieltä ei näyttäisi löytyvän, vaan lähinnä jo aiemmin ilmoitettuja toimia (ilman työllisyysvaikutusarviota) | valtioneuvosto.fi/documents/1018...

Kuntien tilanteeseen iso helpotus jo vuodelle 2019

Valtiovarainministeriö 17.9.2019 19.39

TIEDOTE

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia on päätetty kasvattaa kaikkiaan 1,1 miljardilla euron vuodelle 2020 budjetissa. Suurin osa tästä on edellisen hallituksen tekemien leikkausten paikkaamista, jolla kuntataloutta kohennetaan huomattavasti.

Esimerkiksi kiky-lomarahojen leikkauksen aiheuttama vähennys kuntien rahoitukseen korjataan vuonna 2020. Lisäksi väliaikaiset valtionosuusleikkaukset kunnille

päättyvät vuonna 2020, jonka seurauksena peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään vuonna 2020 indeksikorotus. Tämä lisää valtionosuutta noin 166 milj. euroa.

Budjettiriihen yhteydessä päätettiin aikaistaa kunnille maksettava kertaluonteinen 237 milj. euron

Kuntien valtionosuudet kasvavat noin 1,1 mrd. euroa vuonna 2020 (ml. verokompensaatiot ja jo vuonna 2019 maksattava kertaluonteinen kiky- kompensaatio)

- Kuntien valtionosuudet kasvavat v. 2020 noin 1,1 mrd. euroa, josta
  - Kuntien verokompensaatiot, 312 milj. €, erotetaan omalle momentille
  - kertaluonteinen 237 milj. euron valtionosuuslisäys aikaistetaan jo vuodelle 2019
- Valtionosuuksia lisäävät siis
  - Kiky-vähennyksen poistuminen +285 milj. euroa
  - Kustannustenjaon tarkistus +124 milj. euroa
  - Indeksikorotus (2,4 prosenttia) +198 milj. euroa.
  - Uusien tehtävien ja velvoitteiden (subjektiivisen vaka-oikeuden laajennus ja vaka-ryhmäkokojen pienennys) täysimääräinen valtionosuus
- Valtionosuuksia vähentävät
  - Kiky-työajanpidennys 234 milj. euroa
  - Digitalisaation kannustinjärjestelmän määräraha nousee 30 milj. eurosta 40 milj. euroon
  - Harkinnanvarainen valtionosuus 10 milj. euroa
  - Juha Sipilän säästölait (alueellisen erikoissairaanhoidon järjestäminen ja omais- ja perhehoidon kehittäminen) leikkaavat kunnilta 33 milj. euroa

Mistä eristä valtionosuuden +1 100 miljoonan euron lisäys vuonna 2020 muodostuu?

Muutoksia kuntien valtionosuudessa vuonna 2020

	Milj. euroa
Veromenetysten kompensatiot lisääntyvät vuonna 2020 HUOM! Vuonna 2020 veromenetysten kompensatiot erotetaan valtionosuudesta omalle momentilleen	+312
Kiky-leikkauksen pienentyminen lomarahaleikkauksen päättymisen takia HUOM! Työajan pidennyksestä johtuva leikkaus -234 milj. € kuitenkin jää pysyväksi vos-leikkaukseksi	+285
Kikystä johtuva kertaluonteinen kompensatio Ilman kompensatiota vuosina 2016-2019 voimassa ollut kilpailukyky sopimus olisi leikannut vuosien 2019-2022 valtionosuutta kahteen kertaan kustannustenjaon tarkistusten kautta	+237
Peruspalvelujen kustannustason muutos 2019 → 2020 Indeksikorotus (+2,4 %)	+198
Valtion ja kuntien välinen lakisääteinen kustannustenjaon tarkistus	+124
Asukasluvun ja laskentatekijöiden muutosten vaikutus	+18
Valtionosuuden (ml. veromenetysten kompensatiot) muutos 2019 → 2020	+1 174
- mistä budjettiriihen (17.9.2019) päätöksellä maksetaan jo vuonna 2019	+237
- mistä "oikean valtionosuuden" (pl. veromenetysten kompensatiot) muutos 2019 → 2020	+625

Ei oikeaa valtionosuutta!

Budjettiriihen päätöksellä (17.9.) maksetaan kunnille jo v. 2019!

Uudistus 2020: Verotulomenetysten kompensatiot erotetaan peruspalvelujen valtionosuudesta

- Kunnille maksettavat verotulomenetysten kompensatiot (keltainen ja oranssi palkki) siirretään peruspalvelujen valtionosuusmomentilta omalle momentilleen
- Syy: Verokompensaatioiden määrä on kasvanut viime vuosina merkittävän suureksi summaksi. Valtionosuusjärjestelmän ymmärrettävyys lisääntyy, kun valtion veropäätöksistä aiheutuvat suoritukset eriytetään varsinaisesta valtionosuusrahoituksesta.

Kuntien valtionosuudet 2000-2019, mrd. €

Sote-linjauksiin ei tullut suuria yllätyksiä budjettiriihessä

Tarkempia tietoja 7.10., kun julkisen talouden suunnitelma julkaistaan

- Hallitus käynnistää laajan hankkeen sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseksi. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaan ehdotetaan 80 miljoonaa euroa vuonna 2020, 130 miljoonaa euroa vuonna 2021 ja 150 miljoonaa euroa vuonna 2022.
- Hoitotakuun (hoitoon 7 päivän sisällä hoidon tarpeen arvioinnista) toteuttamiseen varataan ensi vuodelle 60 miljoonaa euroa. Hoitotakuun parantamiseen on varattu 160 miljoonaa euroa vuosille 2020–2022 ja 50 miljoonaa euroa vuodesta 2023 lukien pysyvästi peruspalveluiden valtionosuuksiin.
- Tehostetun palveluasumisen henkilöstön sitovan vähimmäismitoituksen (0,7) toteutuksessa huomioidaan hoitoisuus ja henkilöstön työnjakoa selkeytetään tukipalvelujen osalta. Hallitus varaa toteutukseen taloudelliset resurssit.
- Iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ikäohjelmaan 5 milj. euron vuosittaista lisäpanostusta vuosina 2020–2022. Kotihoidon kehittämishankkeelle ehdotetaan lisäksi 2 miljoonan euron vuosittaista rahoitusta samalle ajanjaksolle.

Muut keskeiset päätökset

Tulevaisuusinvestointien kehittämishankkeet merkitsevät hanke- ja avustusrumbaa

- Osaaminen ja sivistys
  - Subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajausta pois ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja pienennetään 1.8.2020 alkaen.
    - +13,8 miljoonan euron valtionosuuslisäys
  - Hallitus käynnistää varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämishankkeet.
    - Perusopetukseen yhteensä 180 miljoonaa euroa ja varhaiskasvatukseen yhteensä 125 miljoonaa euroa vuosina 2020–2022.
  - Oppivelvollisuuden laajentamiseen sekä toisen asteen maksuttomuuteen 22 milj. euroa vuonna 2021, 65 milj. euroa vuonna 2022 ja 107 miljoonaa euroa vuonna 2023.
  - Oppilas- ja opiskelijahuolto +10 miljoonaa euroa vuonna 2021, +20 milj. euroa vuonna 2022 ja 29 milj. euroa vuonna 2023.
- Liikenne
  - Perusväylänpidon rahoitukseen +300 milj. euron tasokorotus
  - Yksityisteiden avustuksiin +20 milj. euroa vuodelle 2020.
  - Kävelyn- ja pyöräilyn edistämiseen +21 milj. euroa vuonna 2020.

Talous- ennusteiden mukaan julkinen sektori ei tasapainotu hallitus- kaudella.

Uusi ennuste vuoden 2023 tilanteesta julki 7.10.2019

- Normaalin kansainvälisen ja siitä heijastuvan kotimaisen talouskehityksen oloissa julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023, julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen pienenee ja työllisyysaste nousee 75 prosenttiin.
- Työllisyysasteen nousu on hallituksen tulopohjan keskeisin yksittäinen elementti
- Hallitus panostaa tuottavuuden kasvun tärkeimpiin tekijöihin osaamiseen ja innovaatioihin.

Nettoluotonanto, mrd. euroina

	2017	2018	2019	2020	2021
Paikallishallinto	-0,4	-2,0	-2,5	-2,0	-2,4
Valtio	-4,1	-2,8	-1,8	-1,8	-1,7
Sosiaaliturvarahastot	2,7	3,0	2,7	3,1	3,1
Yhteensä	-1,8	-1,8	-1,6	-0,6	-0,9

Lähde: Valtioneuvoston tiedote 17.9.2019. Talousarvioesitys 2020 ja
Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020-2023.
Taulukko: VM Taloudellinen katsaus, kesä 2019

Miten kevään kuntatalousennuste tulee muuttumaan?

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma. *Lähde: Kuntatalousohjelma, kevät 2019*

mrd.€

2019

Tuloslaskelman erä	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Toimintatulot	9,22	9,39	9,55	9,72	9,91	10,12	10,33
Toimintamenot	-36,72	-37,94	-38,97	-40,31	-41,63	-43,02	-44,43
Toimintakate	-27,50	-28,55	-29,42	-30,59	-31,72	-32,90	-34,10
Verotulot	22,55	22,44	23,80	24,56	25,49	26,29	27,05
Valtionosuudet	8,54	8,49	8,29	9,28	9,41	9,80	10,23
Rahoituserät, netto	0,37	0,32	0,27	0,17	0,08	-0,02	-0,11
Vuosikate	3,96	2,70	2,93	3,42	3,25	3,17	3,06
Poistot ja arvonalent.	-2,82	-2,74	-2,84	-2,94	-3,04	-3,14	-3,24
Satunnaiserät, netto	0,14	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Tilikauden tulos	1,28	0,02	0,14	0,53	0,26	0,08	-0,13
muutos-%:							
Toimintatulot	-1,4	1,9	1,6	1,8	1,9	2,1	2,1
Toimintamenot	-1,1	3,3	2,7	3,4	3,3	3,3	3,3
Verotulot	2,0	-0,5	6,1	3,2	3,8	3,2	2,9
Valtionosuudet	-3,3	-0,6	-2,4	12,0	1,4	4,2	4,4

Menoihin
+ 400-500 milj. €

Veroista
- 900 milj. €

Valtionosuudet
+ 237 milj. €

Tulos asettuu
noin - 1 000 milj. €

Vuonna 2017 toimintatuloja ja –menoja sekä valtionosuuksia pienentää perustoimeentulotuen laskutuksen ja maksatuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus.

Talouden paraneminen vuonna 2021 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisöveron jako-osuuden leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien veroja aiempien vuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.

Dia 12

A1

Tekijä; 10.9.2019

**Edes 75 %
työllisyysaste
ei nostane
julkista
sektoria
tasapainoon.**

**Siksi julkisen
talouden tulo-
ja meno-
kehityksen yllä
leijuu yhä
epävarmuutta.**

Kuntakenttä helpottunut valtionosuuksien palautuksista – kuntatalouden kriisiä se ei ratkaise

Press Release, 17.9.2019

Hallitus linjasi budjettiriihessä, että kuntien valtionosuudet kasvavat ensi vuonna 1,1 miljardia euroa. Kuntakenttä on erittäin helpottunut siitä, että valtionosuuksia palautetaan kunnille. Lisäykset liittyvät siihen, että kilpailukykyopimuksen leikkaukset päättyvät sekä siihen, että valtio vastaa osasta peruspalveluiden kustannusten nousua.

On myönteistä, että hallitus reagoi verokorttiuudistuksen aiheuttamaan verotulojen kertymävajeeseen aikaistamalla valtionosuuksien maksua osittain jo tämän vuoden puolelle. Se vahvistaa vain osaltaan kuntien tulopohjaa, muttei korjaa verokertymiin liittyviä rytmihäiriöitä, jotka vaikeuttavat merkittävästi kuntien taloussuunnittelua ja veroprosenttien määräämistä. Myös aikaistamisen kohdentuminen eri kuntiin vaatii vielä erillisen arvioinnin.

Kuntatalouden kestävyysvaje syvä - uusien tehtävien kustannukset arvioitava realistisesti

Julkisen talouden kestävyystavoitteet ovat tällä hallituskaudella erittäin epävarmalla pohjalla. Ratkaisevaa on, miten työllisyyden kohentamisessa onnistutaan.

Kuntaliitto pitää hyvänä, että kuntien voimavarat valjastetaan nyt laajasti myös työllisyyden edistämiseen.

Lisätietoa: [www.kuntaliitto.fi](http://www.kuntaliitto.fi/talous) [/talous](http://www.kuntaliitto.fi/talous)

Minna Punakallio, pääekonomisti

+358 40 7515175

Minna.punakallio@kuntaliitto.fi

[@MinnaPunakallio](https://twitter.com/MinnaPunakallio)

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

